

Mikkolan ja Vilppulan juttuja

Muistiinkirjoittanut ja koonnut Seppo Mikkola

1. JUKKO

Jukon (Juho) isästä Taavi Heikinpojasta ei ole juurikaan säilynyt tietoja, isäni Tauno ei sanonut tietävänsä hänestä muuta kuin, että miehellä oli valtavan suuri takki. Ilmeisesti mieskin oli isokokoinen.

Jukko oli kuuluisa voimistaan, vaikka hän ei voimiaan yleensä muille näytellyt.

Yksi Jukon voimannäyte on kuitenkin säilynyt muistissa. Mettälän Jalmarin kertoman jutun tapahtumapaikka oli Korian aseman ratatyömaalla. Paikalle oli kokoontunut kylän nuoria iltaa viettämään. Nuoret miehet testasivat voimiaan nostelemalla irtonaisia ratakiskoja maasta ylös. Täyspitkää ratakiskoa ei kuitenkaan kukaan saanut nostettua maasta irti. Jalmari kehoitti myös Jukkoa kokeilemaan nousisiko kisko häneltä. Jukko kuitenkin kieltäytyi. Toisten lähdettyä paikalta Jukko päätti kokeilla nousisiko kisko hänen voimillaan ylös maasta. Jalmari kertoi salaa katselleensa toimitusta ja kertoi ratakiskon nousseen kevyesti Jukon haarusiin saakka, eikä se Jukko ollut edes suutaan viuristanut.

Toisen kerran Jukko näytti voimiaan Takamaan seuratalon iltamissa. Kylien välille oli tullut riitoja, jotka johtuivat hyvin pitkälle kartanoajoista, koska toiset kylät olivat kartanoiden komennossa ja toiset eivät. Vaikka kartano- ja torppariajat olivat jo kaukana takanapäin, oli kylien välillä kuitenkin vanhoja jännitteitä. Tästä johtuen iltamissa syntyi joskus kunnan tappeluaitakin. Taisipa siellä joku humalainen sohia vähän puukollakin.

Iltamien ollessa parhaimmillaan alkoi Moision pienikokoinen renki haastaa riitaa vilppulalaisten kanssa. Jukko kuunteli aikansa miehen remuamista, kunnes tarttui yllättäen renkiä rinnoista ja nosti hänet takin tampista vaatenaulakkoon roikkumaan. Vielä hän huomautti rengille, että katteles siä siäl, kum myä miähet aletah tappeleh. Muita riidanhaluisia henkilöitä ei kuitenkaan esiintynyt. Tilanne oli tällä selvä.

Jukko oli lähtenyt Sepän Mannen kanssa markkinoille Kouvolaan. Markkinoiden jälkeen Jukko ja Manne tulivat erään tutun Hevossuon miehen hevoscärryillä Korialle, josta jatkoivat jalan Mikkolaan. Jukko oli pahalla päällä, kun hevossualainen oli juonut Jukon viinapullon tyhjäksi, sanoen ottavansa pullosta vähän kyytipalkkaa.

Purhon ojan kohdalla sillan kaiteen vierellä soitti italialainen mies posetiivia. Jukko tokaisi posetiivarille ”Älä rämpytä sit peliäis”. Kielto ei kuitenkaan tehonnut ja posetiivari pyöritti vaan soittopelin kammesta naamaansa marristellen. Silloin Jukolta petti hermot ja hän otti miestä toisella kädellä niskasta kiinni ja toisella kädellä posetiivin jalasta ja heitti miehen ja soittopelin jorpakkoon. Seuraavana aamuna saapui Mikkolaan vierailulle poliisi yhdessä posetiivarin kanssa, joka oli tehnyt

ilmoituksen pahoinpitelystä ja vahingon tuottamisesta. Jukko yritti puolustella tekoaan ja sanoi kieltäneensä posetiivaria soittamasta, mutta mies ei ollut totellut. Keskusteluissa selvisi, ettei posetiivari osannut suomen kieltä, eikä siksi ollut lopettanut soittoaan. Lopulta asia sovittiin, kun Jukko maksoi pienen summan sopiaisia ja lupasi tehdä posetiivin katkenneen jalan tilalle uuden.

Kartanoaikana Wreden susikoira oli tappanut yhden Mikkolan lampaan ja Jukko lähti kartanolle selvittämään asiaa. Asteltuaan kartanon saliin hän esitti asiansa paroni Wredelle. Wrede ei kuunnellut Jukon valitusta ja sanoi ”minä heittä tämä rettelömiös ulos”. Jukko sanoi, ettei hän lähde täältä mihinkään ennenkuin asia on selvitetty. Jukko sanoi, ”ettei se lopult kiinnekkäh käynny ja lupas viäl maksaa sen lampahankin. Ei se kuitenkin koskaan sit lammast korvannu”.

Mikkolan miesten ulosheitto ei kuitenkaan ole aivan yksinkertainen toimenpide. Tämän saivat kokea myös Markulan veljekset Aarne ja Kalle.

Tauno Juhonpojalle ja Markulan veljeksille oli tullut jostakin riitaa ja Aarne oli ilmoittanut, että nyt heitetään Tauno pihalle. Pitkään veljekset ähersivät Taunon kimpussa, mutta ulos he eivät miestä saaneet. Lopulta veljekset antoivat periksi ja lopputuloksena pukareilla oli verisiä rystysiä ja repeytyneitä vaatteita. Samassa kahakassa olivat tuvan ovenpielislaudat irronneet paikaltaan, kun Tauno tarrasi niihin kiinni, ettei olisi joutunut ulos.

Seppo Taunonpoika oli töissä Sähköliikkeiden Oy:ssä, kun hänellekin sattui samanlainen tapaus kuin isälleen ja isoisälleen. Kyseisen firman varastokonttorissa työskenteli kaksi miestä, jotka suutahtivat jostakin syystä Sepolle. Miehet sanoivat heittävänsä Sepon konttorista ulos ja lähempi kaveri kävi heti Seppoon kiinni. Seppo onnistui kuitenkin saamaan kaverista niskalengin ja mies makasi muutaman sekunnin jälkeen lattialla selällään. Mies huuteli lattialta toista avukseen, mutta kaveri ei uskaltanut kuitenkaan sekaantua otteluun. Jälkeenpäin kaverit esittelivät mustaa viirua katonrajan lähellä. He sanoivat sen olevan kengän jättämä, kun kaverin jalka oli heiton yhteydessä osunut siihen. Perinteen jatkumiseksi Seppo ohjeisti poikaansa Miikkaa sanoen, että Mikkolan miehiä ei sitten heitetä talosta ulos.

2. MUSTALAISII

(Mustalaisista puhuttiin siihen aikaan mustalaisina, eikä kyseessä ollut ollut halventava ilmaisu. Romaani nimitystä ei juurikaan käytetty.)

Mikkolan Miina ol kovast ystävälliin ja höyli kaikille ihmisille. Mustalasiikih se kohtel niinku muitakih. Ehkä sit vasten mustalaiset poikkes aina reissuillah Mikkolas. Manta ja Roope lapsineh käy säännöllisesti Mikkolas. Roope ol pitkä ja laiha miäs ja kova kirovaah. Manta tas ol lyhkäin sekä lihava ja se ol kova siunaileh. Ne kulk hevuskärril, jossa ol mukaan niilen koko omaisuus ja lapset kurkki siält tavaroilen sejust ohikulkijoi.

Kerran kun Manta ol taas ruinaamas syätävää talost se men Miinan puheille, vaikka Lyyli olkih jo

Mikkolas emäntään. Lyylikih olis halunnu sekaantuu siih ruakajuttuh, mut Manta kiäls Lyylii puuttumast koko asiah. En tiälä, että oliskohan siin ollu kysymys kulttuurieroist, kum mustalaisil vanhat naiset on arvoasteikos kaik korkiammal.

Kerran Mikkolah pölläht viaras ja julman suur mustalaisperhe. Miina ol just leipomas leipää ja taikinatiinu ol kyäkin kesel. Mustalaiset rupes Miinan kialloist hualimatta syämäh taikinaa siält tiinust. Miina koitti hätistää niit sorkkimast likasil käsillä sit taikinaa, mut eihäh se piän ihmiin niille mitäh voinnu ja metel ol melkoist. Jukko ol mustalaismiähen kans hakemas niilen hevoselle heinii. Kun Jukko kuul sen metakan ja Miinan huulon, niis se läks kattoh mitä siäl oikeh touhutih. Se kuh huamas mitä siäl tapahtu ja ettei ne totellu Miinaa se alko huitoh käsissäh ollehel hevosriimul niit sorkkijoi kintuille. Siält alko tulla armon anomuksii ”Älä hyvä isäntä huijo, myö vaa vähä maistettii taikinaa”. Juho sano ”Vai vähä maistoitten, etteks tyä perhatti kuullu kun Miina kiäls”. Täst saatten viäl vähä jälkiruakaa ja roimi ne hetkes pihalle.

Yhlen mustalaismiehen hampahat ol niin huanos kunnos, että sen puhe ol pualeks vihellyst ja Mikkolan poikii se rupes yleensä aina naurattah ja ne joutu usijast lähteh ulos, kun eivät kehlanneht nauraa sen kuullen.

3. KOUKKU NENÄSSÄ

Mikkolan nuorimmat Matti ja Asseri lähtivät Kymelle onkimaan. Ranta oli ruohikoitunut ja se aiheutti ongelmia, koska poikien ongenpahlat olivat liian lyhyitä, eikä kuppaa tahtonut saada mitenkään ruovikon ja lumpeiden yli paikkaan jossa vesikasvillisuutta ei enää ollut. Siinä piti huitoa ongen pahlalla ihan tosissaan. Jotenkin Asserin ongenkoukku tarttui Matti-veljen nenään ja siihen loppui onkiminen. Pojat tallasivat itku kurkussa peltotietä kotiin. Veräjän kohdalla oli vähän hankaluuksia, kun ongen siimaa ei saanut kiristää yhtään, koska se olisi sattunut Matin nenään tosi pahasti. Kotipihalle päästyään molemmat vollottivat jo ääneen, kun pelkäsivät saavansa nuhteita huolimattomasta ongen käsittelystä. Hyväsydäminen Helmiina-äiti lohdutti poikia ja pyysi poikien vanhempia veljiä apuun. Pelastus saapui, kun Paavo napsautti hohtimilla koukun poikki ja vetäisi koukun pätkät nenästä pois.

4. PIIKKISIKA

Mikkolan talo sijaitsi lähellä Kososen lauttarantaa, josta lossi lähti Kymijoen yli Kouvolan puolelle. Kososen taloon tuli vävyksi Kotkasta Santeri Nieminen. Lopulta Santerista tuli talon isäntä, kun talon tytär Iiris oli saanut talon perinnöksi. Lossiliikenteen loppuaikoina Santeri teki useina vuosina TVH:n kanssa lossiliikennesopimuksen. Mikkolan miehet osallistuivat lossiliikenteen päivystykseen ja lossinkuljettamiseen. Lossia vedettiin eteenpäin puukapuloilla miesvoimin. Mikkolan Juho -isännän veljellä taisi olla vähän säpinääkin Kososen tyttären kanssa.

Eräänä kauniina kesäpäivänä Mikkolan Martta -tytär havaitsi naapurin Santerin tulevan pellon poikki puolijuoksua Mikkolaa kohti. Martta riensi tupaan ilmoittamaan, että nyt on Kososella jokin

hätätilanne, koska Santeri on tulossa kiireellä heille. Lapset komennettiin pois tuvan ikkunoista, koska uteliaisuus ei kuulunut Mikkolan tapoihin. Hetken päästä Santeri pelmahti Mikkolan tupaan ja ilmoitti innoissaan, voi turkale sentään, minä olen saanut piikkisian kiinni, enkä minä tiedä mitä se ryökäle syöpi. Mikkolasta lähti telekaatio Niilon johdolla ihmettä katsomaan. Santerin avattua säkin mihin hän oli piikkisian pyydystänyt, sieltä köpötteli ulos siili. Niilon oli pakko poistua vähin äänin tapahtumapaikalta koska hänen oli lähes mahdoton pidätellä nauruun purskahtamistaan. Santeri oli kotoisin Kotkasta, eikä siellä siilejä ollut esiintynyt ja siksi Santeri ei sitä tunnistanut.

5. TULPALO

Mikkolan pellol ol menos ojien lykkimiin. Son sellain homma joka tehtih joka kevät. Siin puhlistettih ojat multapaakuist ja lantakökkärehist. Sillon ei ollu viäl salaojii ensinkäh.

Siäl ol vanhemp ja nuaremp Juho, sekä Niilo ja mahlollisesti viäl Paavokih.

Yhtäkkiä vanhemp Juho löi käleh yhteh ja huus: ”Perhatti, makki tules”. Sillon ulkokuusist käytettih sellaiست nimityst. Kaik miähet läks ikinäpääsyy juasten sit paloo sammuttah. Onneks se saatihkih sammuh ennenkun se kerkes sytyttää muita rakennuksii tuleh.

Se jäi arvotukseks mistä sol syttyyny. Joku ol nähny yhlen kulkumiähen olleh siäl suunnas, jos se vaikka olis heittäny tupakan natsan tai tultikun sinne alustah paperien sekah.

6. JUHON SIANTAPPO

Mikkolaan saapui aamuvarhaisella iäkäs naisihminen. Hän pyysi Mikkolasta siantappoapua, kun heidän huushollissa ei ollut miespuolisia asukkaita ollenkaan. Talon vanhimpana poikana siantappovastuu lankesi Juholle. Toimituksen aluksi Juho laittoi sikapossun nojaamaan jalkaansa vasten, että laukaus osuisi varmemmin kohteeseensa. Kaikki näytti menevän oppikirjan mukaan ja sian ruho saatiin kinnerpuuhun roikkumaan. Kotona Juhon otettua saappaansa jalasta hän kaatoi saappaasta melkoisen määrän verta. Luoti oli lävistänyt sian pään ja osunut sitten Juhoa jalkaan. Juho oli kuitenkin tyypilliseen mikkolalaiseen tapaan tehnyt siantappotyön loppuun eikä maininnut sian omistajille asiasta mitään.

7. KÖYRIT

Vilppulan kylässä pidettiin syksyisin köyrejä. Köyripaikka sijaitti Mustansuon tienhaarassa Markolan talon kohdalla. Tämä köyritarina ajoittuu 1920-luvun puolenvälin paikkeille. Köyrit alkoivat noin kahdeksan maissa illan jo hämärtyessä. Kylän nuoriso kokoontui perinteisesti tulien ympärille. Mitään ohjelmaa ei siellä juurikaan ollut. Muutama paikallinen juoppo höntyili toisten

joukossa. Tulien hiipuessa jotkut alkoivat hyppiä tulipaikan yli ja ehkä siellä tehtiin myös pientä vispilänkauppaakin. Illan edetessä tulelta loppui materiaali ja niinpä miehet alkoivat etsiä jotakin poltettavaa. Juho Juhonpoika Mikkolakin osallistui talkoisiin. Hän hiipi Markolan latoon ja kiipesi olkireluksen päälle ja alkoi kiskoa olkilyhdettä mukaansa. Yllättäen joku kiskoi samaa lyhdettä takaisinpäin. Lopulta lyhteen outo käyttäytyminen selvisi, sillä sen toisesta päästä piti talon isäntä Taavi tiukasti kiinni. Syyn selvittyä Juholle hän perääntyi ladosta vähin äänin. Taavi oli arvannut köyriäisten aikeet ja oli siksi jäänyt vahtimaan lyhteitään. Juttu oli siksikin varsin mielenkiintoinen, koska Juho kosiskeli talon Martta tyttäret. Eipä se kyseinen tapaus Juhon ja Martan aikeita estänyt ja jo muutaman vuoden jälkeen vietettiin heidän häitä. Köyrit kuitenkin jatkuivat kytevä hiilloksen ympärillä. Monia jäi kuitenkin harmittamaan tulien aikainen loppuminen ja joku neropatti keksi, että nyt tehdään Taaville vähän jäynää. He alkoivat pimeyden turvin siirtää Markolan pihalla sijaitsevaa lautataapelia maantien toiselle puolelle. Juuri, kun he saivat taapelin siirrettyä toiseen paikkaan, sanoi yksi lautojen kantajista, että eiköhän me siirretä tää taapeli takaisin tonne pihalle. Taavi oli liittynyt salaa joukkoon, ja kun muut tunnistivat hänet, ei kukaan kehdannut pistää hanttiin ja taapeli kannettiin porukalla takaisin alkuperäiselle paikalleen.

8. TAARASTIN SIANTAPPO

Taarastilaiset eivät olisi halunneet tappaakaan mitään luontokappaletta, mutta nälkä pakotti tästä periaatteesta joskus joustamaan. Sika kuitenkin kasvoi läävässä, kuten kaikissa muissakin kylän talouksissa. Syksyllä veljekset päättivät, että nyt on hyvä siantappopäivä. Aseita ei talossa oikein hyväksytty ja sian tainnutaminen piti tehdä suurella puunuijalla. Veljeksistä nuorempi jäi nuijan kanssa odottamaan, kun veljeksistä vanhempi päästäisi sian ulos. Uloslaskijalla oli tarkoitus likistää sian pää oven väliin, jolloin siihen olisi helpompi osua. Oven aukaisija kuitenkin myöhästyi pään vangitsemisessaan ja sika tuli vauhdilla ulos. Nuijamies löi kuitenkin suunnitelman mukaisesti, tavoitellen sian päätä. Lyönti osui kuitenkin sikaa selkään ja sika jatkoi karkuun pellon päässä olevaa aronreunapolkua. Nuijamies säntäsi perään ja löi sikaa aina, kun pääsi lähietäisyydelle. Lopulta hän sai sian pökerryksiin ja veret laskettiin venäläisen pistimen avulla.

9. ANKKURIT YLÖS

Koria tunnetaan maassamme parhaiten Korian pioneerirykmentin ansiosta. Siellä on menneiden vuosikymmenien aikana koulutettu tuhansia suomalaisia pioneereja. Vielä 1920-1930 luvuilla puolustusvoimiamme koulutuskäytäntö perustui hyvin pitkälle Venäjän, Ruotsin ja varsinkin pioneerien kohdalla Preussin ruotuväkioppeihin. Pioneerien kouluttajina oli aluksi monia preussilaisen jääkäritaustan omaavia henkilöitä. Toimintaan sisältyi paljon äkseerausta, simputusta ja mielivaltaa. Luonnollisesti tällainen käytäntö aiheutti kantahenkilökunnan ja varusmiesten välille monenlaisia jännitteitä ja yhteenottoja.

Tämä Kymijoella tapahtunut santsiharjoitus aloitettiin ponttoonirannasta suurella ruuhen mallisella veneellä. Väapeli soudatti veneryhmän tahallaan siltojen alapuolelle ja tarkoitus oli rankaista miehiä

soudattamalla heitä vajaamiehityksellä voimakkaassa vastavirrassa takaisin ponttoonirantaan.

Ennen vastavirtaan kääntymistä vääpeli sanoi pitävänsä lyhyen oppijakson sotaväen kurin merkityksestä. Ennen sitä ruuhi oli kuitenkin ankkuroitava paikalleen, ettei virta veisi sitä alavirtaan. Vääpelin tiukkaan komentoon ”Heittäkää ankkuri” tuli eräältä soutajavarusmieheltä yhtä tiukka vastaus ”Herra vääpeli, ei heitetä”. Vääpeli tiukensi vaatimustaan ja sanoi ”Kyllä se nyt vaan heitetään ja heti”. Niinpä ankkuri molskautettiin veteen lähes keskellä Kymeä. Sitten vääpeli käski lappaamaan ankkuriköyttä perään. Tähän tuli reipas vastaus ”Herra vääpeli. Köysi jäi rannalle”. Taas vääpeli ärhenteli tiukasti ”Miksi te sitten heititte sen ankkurin, vaikka siinä ei ollut köyttä mukana”. Varusmies ilmoitti ”Herra vääpeli. Minähän sanoin, ettei heitetä, mutta herra vääpelin määräyksestä se oli kuitenkin heitettävä”.

Lyhyen lähinnä ärräpäitä sisältävän oppijakson jälkeen alkoi raastava soutu-urakka kovassa vastavirrassa siltojen ali kohti ponttoonirantaa. Vääpelin mielestä yksi riskin oloinen varusmies ei soutanut riittävän tehokkaasti ja käski miehen soutamaan rivakammin. Kyseinen varusmies oli Tauno Mikkola ja vääpelin komentamisen hän asetteli jalkansa kunnolla ruuhen kaaria vasten ja tempaisi airolla kaikella voimallaan. Jykevä tammipuinen airo rusahti poikki kuin tulitikku. Veneeseen jääneillä kolmella ehjällä airolla ei ruuhi kulkenut tietenkään suoraan, vaan kampesi aina poikittain, eikä kahdella airolla sitä pystynyt soutamaan pahimmassa virtapaikassa eteenpäin. Lopulta vääpeli komensi ruuhen rantautumaan ja lähetti yhden miehistä hakemaan hevospeljetusta ruuhelle.

Monia vuosia tapauksen jälkeen kalustoinventaaria tehtäessä löytyi painavien rauta-ankkureiden kasasta yksi puusta tehty näköisankkuri, joka oli maalattu saman väriseksi kuin aidotkin ankkurit. Se oli laitettu ankkuripinon alimmaiseksi ja siksi sitä ei oltu aiemmissa tarkastuksissa huomattu. Saattoipa se olla kyseisen vääpelin askaroima luomus.

10. VILPPULAN MUSTA POSSU

Jossakin kylän laitamilla asusteli ikäneitosiskokset vanhapoikaveljensä kanssa.

Armoton sota-aika on päättynyt, mutta kaikesta tavarasta oli edelleen pulaa. Ruokatarvikkeetkin menivät kortille ja näin yritettiin saada kaikille kansalaisille jotakin suuhunpantavaa.

Samasta syystä piti kaikkien mautilojen ilmoittaa kansanhuoltolaitokselle kotieläintensä lukumäärät, joista laitos piti tilastoa. Tilastojen perusteella laitokselle piti luovuttaa osa maatilan ruokatuotannosta.

Alussa mainituilla asukkailla oli ilmeisesti päässyt "unohtumaan" ilmoituksesta yksi sikapossu, koska lahtitouhu käynnistyi vasta iltahämärissä.

Tormakasti velimies kuitenkin tarttui tapponuijan varteen ja lyöä kumautti sikaa kohti sen ot-saluuta. Sika kuitenkin heilutti päätään juuri ratkaisevalla hetkellä ja nuija kopsahti sikaa korvanjuureen. Tästä sika tietysti pillastui pahanpäiväisesti ja pinkaisi täyttä karkua läheiseen metsikköön.

Siskoksista vanhin, joka oli pihalla kuumentamassa suuressa padassa vettä, piti veljelleen melkoisen papatuksen, koska hän oli päästänyt sian karkuun. Kaikki kolme lähtivät possua etsimään, mutta sitä ei vaan löytynyt. Nyt siskoksista vanhin määräsi veljensä jatkamaan etsintää ja samalla komensi

nuorimman sisarensa hakemaan parin kilometrin päässä Metsäkulmalla asuvan metsästäjämiehen apuun. Hän arveli sian olevan nyt niin säikky, ettei se päästäisi ihmistä lähelleen, koska sitä oli niin kaltoin kohdeltu.

Nuori metsämies oli ihmeissään, kun häntä tultiin herättelemään keskellä yötä. Asian selvittelyn jälkeen metsämies otti aseensa mukaansa ja lähti yölliseen sikajahtiin. Jalkaisin hän kulki ikäneiden jäljessä ja ihmetellen kyseli, miksi se sika piti tappaa keskellä yötä. Nainen valitteli heillä olleen kovasti puimakiireitä ja siksi he eivät ehtineet sikaa teurastamaan aiemmin.

Saavuttuaan lahtitaloon metsämies lähti sikaa etsimään. Hän löysikin pitkän hakemisen jälkeen heinikosta jälkiä, jotka olisivat voineet olla sian jättämiä. Seurattuaan jälkiä lähes kilometrin hän kuuli-kin läheisestä kuusikosta pientä uikutusta. Aikansa vaanittuaan hän pääsikin ampumahollille ja tä-
räytti sikaa silmien väliin. Kun veret oli laskettu, tuli hommaan uusi ongelma. Miten saada sian ruho takaisin kartanolle. Metsämies ehdotti, että talon mies hakisi hevosella sian takaisin, mutta mies ei siihen suostunut. Ilmeisesti hän pelkäsi hankkeen pitävän liikaa ääntä ja oli mahdollista, että "musta possu" olisi paljastunut.

Lopulta miehet vetivät sian yhdessä metsästä pihaan ja viimein sika saatiin kinnerpuuhun roikku-
maan.

Metsämies oli ruhon raahaamisesta hikinen ja väsynyt astellessaan aamun sarastaessa kohti kotiaan. Aamusella sisarukset olivat saaneet sian karvottua ja paloitetua, jonka jälkeen se upotettiin lihatiin-
nun suolaveteen. Päästä ja sorkista siskokset tekivät maittavan tappajaispäivällisen ja nukkumaan he kävivät loppujen lopuksi tyytyväisinä täysin vatsoin.

11. SÄNKY

Setäni Juho, jota nimitimme Hanne-sedäksi, oli auttamassa isääni Taunoa Metsäpirtillä uuden ladon teossa. Hanne kertoi Taunolle, että Martta oli ostanut sängyn. Nuukana miehenä Tauno kysyi Hannelta "Kysytkö Martalta, mitä se sänky maksoi?" Hanne vastasi totisella naamalla. "Em miä sit kysynny, mut sem miä kysyn, että mitä se sil tekee".

12. HIIRI

Juho ol ottamas koussikal jauhoi jauhosäkist, kus siält säkist loikkas hiir. Juho hätkäht vähä ja tais se ottaa yhlen taka-askelenkih. Martta joka seurasi toimitust, huomautti miehelleh: "Kuinkas siä so-lankäynny miäs hiirtä pelkää?" Juho totes vaan "Em miä tot ny sentäh pelkä, kuhham miä vaan vähä putkahlin".

13. KOHTALOKAS HEINÄKUORMA

Markulassa (Markolassa) oli ollut poikkeuksellisen hyvä heinävuosi. Ladot pursuivat heinää kurkihirsiiä myöden. Juholla ja Martalla taas oli pieni latopöksä lähes tyhjillään. Iltasella töiden jälkeen Juho lähti hakemaan heinäkuormaa Markulasta kotiinsa Korialle. Juholla ei juurikaan ollut kiire mihinkään ja vasta kahvitarjoilun sekä asioiden raatailun jälkeen Juho valjasti Markolan hevosen kummipyörökärrien eteen ja alkoi talon poikien kanssa tehdä heinäkuormaa. Ilta oli venähtänyt pitkälle ja hämärä alkoi kallistua jo pimeän puolelle, kun Juho lähti heinäkuorman kanssa kohti Koriaa. Matka ehti edetä vain reilun kilometrin, kun heinäkuorman päällä köllöttelevä Juho kuuli kovaa pärinää ja sen jälkeen tapahtui kova jysähdys. Juhon laskeuduttua heinäkuorman päältä alas, hän näki miehen tiellä pitkällään ja moottoripyörän kumollaan ojan penkalla. Mies oli vielä puolipökerryksissä, kun Juho kysyi ”Oliko syy minun?”. Juhon kertoman mukaan mies ei vastannut mitään. Moottoripyörää ajanut nuorukainen oli T Nokelainen, joka oli ajanut vauhdilla heinäkuorman perään, sillä seurauksella, että molemmista jaloista oli luita poikki. Sitten vaan potilas sairaalaan ja heinät Korialle.

14. PIIMÄN OSTO

Paavo jäätyä eläkkeelle hän alkoi käydä metsätoissa Vilppulan metsissä. Kulkuneuvona tietenkin polkupyörä. Eräänä iltana hänen piti kotiin tullessaan ostaa kefiiripiimää. Polkiessaan Vilppulan suoraa, hän havaitsi Hohtilan tien haaran kohdalla ison auton, jonka tunnisti myymäläautoksi. Paavo äkkäsi, että ostanpa sen piimätölkkin tuosta myymäläautosta ja Paavo kömpi autoon sisään, todeten tiskin takana olevalle henkilölle: ”Purkki kefiiriä”. Tiskin takana ollut mies meni hölmön näköiseksi, mutta ei sanonut mitään. Paavo toisti asian, ”Purkki kefiiriä, se on muuten piimää, jos et satu tietämään”. Viimein mies aukaisi suunsa ja huomautti kainosti, että tämä on kirjastoauto. Nyt oli Paavon vuoro yllättyä ja hän sanoi, ei sit mitään, hei vaan.

15. RUUNA KIRRI

Antti M pyysi Niilo-isältään lupaa ajaa Kirrillä pienen huvimatkan Markulaan ja takaisin. Menomatka sujui rauhallisesti taivaltaen, mutta paluumatkalla Kirri lähti tulemaan täyttä ravia ja vauhti olikin melkoinen, koska Kirri oli hyvä kilparavuri. Vauhti jatkui täysillä talon ohi tiukkaan mutkaan, jossa Kirri ravasi kallistaen reilusti sisäkurvin puolelle. Matka jatkui täydellä vauhdilla kohti Kirrin kotitallia. Kivisillan yli kumipyöräkärret menivät ilmassa loikaten ja siitä jysäyttämällä alas tielle. Lopulta Antin tarkassa ohjauksessa suoraan talliliiterin oviaukosta sisään ja sitten seurasi äkkipysähdys liiterin peräseinään. Isä Niilo, joka oli mylläritouhuissa samassa liiterissä, totesi vaan rauhalliseen tapaansa ”Kovaahan siä tulit”.

Talon kohdan kurvassa oli pitkään havaittavissa syvät kavion jäljet, jotka Kirri oli jättänyt tiukkaan kaarteeseen.

16. KAUPPAREISSU

Hevosen kuljettajana toimi Erkki M ja pääostajana Helmiina-mummo. Lähtö tapahtui Mikkolasta ja ensimmäinen pysäkki oli Suurtalon kohdalla. Kärrielle nousi Suurtalon emäntä Ilona. Sitten edettiin Värälän kaupalle, rauhallista Kirrin kävelyvauhtia. Kuljettaja Erkki jäi pitelemään Kirriä paikallaan. Osuuskaupan myymälänhoitaja Sulo Tolvanen pakkasi ystävällisesti heidän ostokset asiakkaiden kasseihin. Kotimatka sujui jälleen rauhalliseen Kirrin kävelytahtiin.

17. PENTIN HERANHAKUREISSU

Pentti oli Kirrin ohjaksissa ja maantietä palattiin talven rekikelissä kohti kotia. Herahanaa hoiteli herra Orava, joka ihaili ruuna Kirrin komeita muotoja ja tokaisi kuolemattoman lauseen ”Onks tää tehnt jo mont varsaa?” Pentti piti naamansa peruslukemilla ja sanoi, ettei ole tehnyt varsoja. Paluumatkalla lähellä Roslakan taloa tuli hevosen takaa kuorma-auto ropsilastissa. Ropsiauton ohittaessa Kirri kiihdytti auton rinnalle ja vasta pitkän rinnakkaisajon jälkeen ropsiauto pääsi ohi. Kirri, joka pelkäsi autoja, rauhoittui viimein. Hetken päästä takaa tuli uusi pelon aiheuttaja eli Kossilan bussi. Kirri otti uuden kilparavin, eikä bussi lähtenyt ohitukseen. Bussin kyydissä oli mm. Erkki-veli. Erkki jännäsi linjurista katsellen miten Markulan risteyksessä herakuljetukselle tulisi käymään. Ohjastaja Pentti piti tiukasti ohjaksista ja veti kaikin voimin vasemman puoleisesta ohjaksesta kääntyäkseen kotitielle. Kirri kääntyessä täydellä ravilla kotitielle, reki joutui rajuun sivuluistoon ja reen peräosa osui postikoppiin ja heratonkat heilahtivat aivan reen toiseen laitaan, mutta onneksi reki ei kaatunut. Muuntajan kohdalla Pentti sai Kirrin pysähtymään ja Erkki-veli pääsi raskaan koulupäivän jälkeen reen kyytiin.

18. LEHMÄN ASTUTUSREISSU

Lehmän kuljetus oli tällä kertaa Matti-sedän vastuulla ja ajomiehenä toimi Antti. Ellilään sijoitettu sonniosuuskunnan sonni oli matkan kohde. Menomatalla oli poikkeuksellisen suuria vaikeuksia. Hurma-lehmän vauhti oli hiukan liian kova Matille ja Matti käveli Hurma rinnalla hilliten Hurman vauhtia kieltäen sanallisesti ja vetäen riimunvarresta. Saavuttuaan maantielle, vähän ennen Tammisen tienhaaraa Matti yritti hillitä lehmän vauhtia kiskomalla taas riimunvarresta. Nyt lehmä teki täyskäännöksen ja lähti samaa vauhtia kohti kotia. Ennen Markulaa Matti sai Hurman käännettyä taas toivottuun menosuuntaan. Sama toistui ainakin kolmesti ja menomatka ei juurikaan edistynyt. Lopulta matka onnistui ja retkue pääsi perille.

Homma hoitui tyylikkäästi ja kotimatka pääsi alkamaan. Ensimmäisessä pihavierailussaan Hurma vei Matin ja ajomiehen Hohtilan pihakierrokselle. Matka jatkui ja seuraava ongelma tuli Roslakan

kohdalla ja jälleen Hurma halusi poiketa pihakäynnille. Loppumatka maantietä sujui hyvin Markolaan saakka. Menossa oli kevätourut, ja ojat olivat vettä täynnä. Retkue saapui Markolan navetan kohdalle, jossa kyseisen ojan leveys oli ainakin kaksi metriä. Yllättäen Hurma päätti käydä taas naapurivierailulla ja hyppäsi kevyesti yli kyseisen ojan. Riimunvarressa oli Matin harmiksi liikaa löysää ja Matti jäi hetkeksi ojan toiselle puolelle Hurman jatkaessa eteenpäin.

Matti timputti hetken paikallaan ja yritti saada Hurmaa takaisin ojan yli, mutta lopulta Matin oli annettava periksi ja hän yritti hypätä Hurman perässä ojan yli. Askel ei kuitenkaan osunut kohdalleen ja hetken päästä kuului molskahdus. Tunnollisesti Matti piti tiukasti riimunvarresta kiinne ja Hurma veti Matin ojasta ylös. Vaikka Matti ei ojaan kaatunut ja hänen jalat kastuivat polvesta alaspäin litimäriksi. Hurman tehtyä perinteisen kierroksensa Markolan pihalle seurue jatkoi värikästä reissuaan kotiin.

19. ERIKOINEN ELOKUVARETKI

Mikkolan naapurissa Suurtalon tilalla oli työjuhtana isokokoinen sonni. Sonni oli nimeltään Herodes. Suurtalon pojista vanhempi Sulo sanoi Herodeksen vastaavan voimiltaan jopa kahta hevosta. Niskakyhmystä johtuen sonni oli valjastettava niin, että kaariluokka piti asentaa kaulan alapuolelle. Talon veljekset Sulo ja Väinö pyysivät Niemisen pojista vanhimmat Olavin ja Brunon mukaansa elokuviin. Matka tehtiin Herodeksen vetämällä rekikyöydillä Kymijoen yli jäätä pitkin ja kohteena oli Kouvolan keskustassa sijaitseva elokuvateatteri Kuvahovi. Herodes käveli omalla hitaalla askelluksellaan, eikä tahtia voinut mitenkään muuttaa. Sonnin nopeus oli kuitenkin tiedossa ja siksi menomatkaan oli varattu reilusti aikaa. Saavuttuaan Kuvahovin ”parkkipaikalle” Herodes sidottiin riimunvarrella hevospuomiin. Elokuviain alkumainosten jälkeen salin vahtimestari tuli etsimään sonninin omistajia. Hän kertoi saaneensa ilmoituksen kaupungilla liikkuvasta sonnista, joka raahaa hevospuomia mukanaan. Olavi kertoi elokuvan jääneen sillä kerralla näkemättä, mutta poikkeuksellinen elokuvaretki oli jäänyt lähtemättömästi hänen mieleensä.

20. RALLIMIÄS

Täs meilän suvus on yks vauhlikas rallikuski. Ensteh se harrasti moottorpyräily ja motokrossii. Sil ol kaikellaisii motskarii Maiko ja Jappi ol tunnetuimmat. Sil ol kaks ajokaverii toinen ol Mettälä (Tötteströn) ja toinen ol Näver. Ne kaahas välil kylän raitil ilman pakoputki ja kyl siit ne pit melkois loikotust. Motokrossii ne ajovatten sorakuapal ja hyppäsvät siin penkalt alas.

Yhteen kesään Mikkolan veljeksist Tauno ja Niilo ol Elssan ja Topin talol kattoo korjaamas. Ne ol siäl katol kun Heiskan Topi huulaht ”Kato tota raatoo”. Joku hurjapää ol noussu motskarih satulalle seisoh ja siält se morjestel katontekijöi. Se Heiskan talo ol siin Korjan suaran Kouvolan päässä läheil sit Kellomäjien tunnelii. Talo ol sev verran likeil sit tiätä, että kattomiähet tunnistivatten sen motoristin omaks veljenpojakseh.

Myähemmin se rupes ajah autol rallii. Kerran se ol Mikkolan päätälos ja siäl sattu oleh yks

tälinmiäs samah aikah. Se pyys päästä vähä kartalukijaks, kun tahto saala vähäsen tuntumaa miltä se rallivauhti oikeh tuntuis. Hän sano haluavansa pikkuisen paperinaulla ittiään kiinne penkkih. Mukah läks myäs talon oma poika Pena. Siit ne läks siint pihast ja ens ne men siint karjetan ympär niin kovaa, kun se auto vaan kerkes kiihtyh. Siit se auto ampas sinne peltokujan suuntah ja riihen kurvis mentih jo riihen nurkkaa ja Heikkilän aita hipoen neljän pyärän luistoo. Siiv vaihees alko kartalukijaa pelättäh ihlan tosissah. Se ei saannu suustah muita sanoi kun ärräpäitä ja samal se puristi rystyset valkosiin mistä ny kiinne sai. Siit mentih peltokujaa ikinäpääsyy Poukamaan lalon suuntah. Välil loikattih ilmah ja välil ol auton nokka ihlan piikkilanka-ailan lähel. Kuski hoki koko ajan, Poukamaalle mennäh. Yhtäkkiä se kuski kuitenkin koukkas ojan ylitte heinäpellolle ja siin se auto loikkas ens nokkaa ylöspäi ja siit heitti vuorostah sen perän korkialle. Siiv vaihees ol koko kartanlukija muuttunnu ihlan valkoseks ja se olis halunnu päästä pois kyylist, mut se ei saannu sanaa suustah. Takas tultih samallaist lentoo ja siit mentih vähäm matkaa ajosiltaa ylös ja metrin korkuselt yllättäen loikattih alas. Viimmenän jarrut päälle pihast. Lopult, kus se kartanlukija ol toipunnu sev verran, että sai jotah sanottuu, se sano ettei enäh ikinä men ton hullun kyytäh. Ojan ylityst se ihmettel kiros viäl kauvan jälkehpäin ja siih kuski vaan totes, että olhan siih ojah laitettu joitah ailanseipähii sillaks, eikä se ny niin mahlottomast tärähyttänny. Se ralliauto oli silloin vanha Skoda.

Siit sil samal Oktaavia Skootal alettinh ajaa kilpaa, ellikkä kuka ajais kovempaa siih viäpäsilan ässäkurvih. Huonosthan siih meitille muille käy, kun myä muut oltih melkein ensimmäist kertaa autoratis, ojah ja mettäh se usiammiten men. Se viäpäsilan paikka myä jouluttih vaihatah, kus siin lähel ol Korjan poliisi Kelkan mettäs polttopuuhommiss. Uus paikka ol Mettäpirtin pihast tuovan tiän mutka, joka pit kaahata mahlollisimman kovaa. Siin ei ensteh pahempii sattunnu, mut siit tul min vuaro. Miä laskin tuleh melkoist haipakkaa ja ensteh se auto käänty liikaa ja meinas ryästäytyy porkkanapeltoh, siit miä korjasin ihlan liikaa ja talon nurkka rupes uhkaavast lähestyh. Nurkan miä sain jus ja just väistettyy, mut siin talon seinustal ollehet puiset tikapuut miä kaalon ja onneks sain sen siit viimmenäh pysähtyh pikkusen ennen talon ulkorappusii. Min isä ol kuullu sen rämählyksen ja tul sahnoh meitille, että eikhän se ajelu jo piisaakkih tält päivält. Toisel kerral myä lähtih päärallikuskin johlol tonne vastakankah soramonttuh ajan romurallii. Siäl hyppyytettih sit piilii siint penkan reunalt alas. Viimmenäh se pääkuski sai sen katolleh. Ne ajelut loppu siih, kun yks min serkuistain ajo sen Vastakankahal sivuluistol yhteh suureh tervaskantoh josta se nous melkeen pystyasentoh ja taka-aksel men ihlan sököks. Sej jälkeh sil pääs vaan kävelyvauhti, kun pyärä lenkkas ihlan mahlottomast. Sit vikaa ei saannu eles meitin päämekaanikkokah korjattu ja siit se Skoota pääs eläkkeelle.

21. KISSANKYLVÖTTÄJÄT

Meille ol tulos Markulan Kalle kyntäh. Sol sit aikaa kuh hevoskynnöt alko olla jo historiaa. Kallel ol sellain harmaa Verkussonni jolla se tul päristel meilän tiätä. Myä mentih Pekan kans sit vastah verjälle ja otettin ne riu-ut pois valmihiks, että se rattor pääs vapahast tuleh meilän pihast. Seppo ol niin innoissah, essä se tek Kallelle piänen laulunkih ” Verkusson, Verkusson- pojat hyppeli vastaan pojat hyppeli vastaan”. Lapsista tykkäävä Kalle ol kovast hyvilläh samastah laulust.

Kun Kalle ol kaks päivää kyntänny alko pelot olla kynnetty ja kyntömiäs kuttuttih taas sisäh

syämäh. Seppo joka ol jo piäneen melkoin viliskantti rupes kauppaah Kallelle kissanpoikasii. Kalle ei oikeh innostunnu tarjouksest ja sano heitil olevah jo ihlan tarpehiks paljo kissoi. Huomattuaan Sepon myrtyneen naaman ilmeen Kalle muutti pikkusen suhtautumistaan ja ehloti vaihtotarjoust. Kalle lupas viäl kymmenen pennii välii, kun se epäil meilän kissojen olevan parempaa rotuu kuh heilän kissat. Siithäm myä lyätih kauppa kii ja vaihto päiväks päätettih seuraava lauvantai.

Vähä huonosthan se touhu alko. Kum myä ei saatu meillä kii kun kaks kissanpoikaist ja tiätyst Seppo jäi ilman vaihtokissaa. Kuitenkih myä lähtih kolmestah kissanvaihtoreissuh. Terttu painel elee ja Pekka tul seuraavaks kissasäkki olal. Seppo joka ol viäl aika piän tul viimmiseen. Meitin nuarin sisko Anneli ol niin piän, ettei sit voitu ottaa mukah ensinkäh. Saunamäjes Pekka ol jo sev verran kyllästynny kissojen kantoh, että se heittel sen säkin mäjen alas, siit taas se rupes kantah sit selässäh. Saarisen Lempi joka asu siin Suurianmäjen päällä olevas talos vähäsen hämmästel meitin touhui. Mut ei se kuitenkah sanonnu siint mitäh.

Markulas meittii olotti rehvakas kissojen kiinneottoporukka. Siih kuulu Markulan Seppo. Hilakarin Olli, Maija ja Ritva - saatto olla viäl Saaren Leenakih, mut siint miä en ov varma. Pekka päästi ens meilän kissat pois säkist ja siit ruvettih ottah niilen kissoi kiin. Vaikka kiineottosakki ol joutusa jaloistah, niin ei myä kuitenkah saatu ainuttakah kissaa kiinne. Jahtaus loppu siih, kun Terttu rypäs ajosillal mahalleh ja mörräs kum molemmist polvist tul veret esih.

Loppujen lopuks Kalle makso meitille sen kymmenen pennin välrahan vaikka myä ei saatu yhtäh kissaa takasin. Seppokih sai välrahan vaikei sil ollu eles kissaa. Kotmatkal toiset jätti Sepon postlootan kohlal jälkeheh, eikä varttunneht sit vaikka se kuinka huus niille, ettei saa jättää.

22. ONKREISSU

Yhteen heinäkuiseen aamuun miä läksin vel pojan kans Kymel onkih. Myä ol pantu onkvehkeht kuntoh jo eல்லiseen iltaan. Lanka ol kalastuslankaa ja kuppa tehtih tavallisest korkist. Korkkih pit vaan porata reikä rilliporal. Onkenkoukut ol ostettu Möltsilt jo aikaksemmin. Onkih painoks sopivat lyijyt myä löylettih vanhantuvan Oksalan kaapist.

Poukamalalost löylettih sopivat pahlat, vaikka siäl ol kaikellaist muutakih retelii, ol kakkulat, arra ja reslatkih. Siit lähtih piannart kulkeh Ojasten ojah, ellikkä sen suulle. Siint myä ei kuitenkah saatu mitäh ja siit päätettih koittaa männylt jos siint tulis. Männylt saatih jokuin piän särk, mut ei niist ollu oikeh mihkäh ja päätettih taas mennä uuteh paikkah. Uus onkpaikka ol siin ailal, vähä ennen Poukamaa ja siint myä alettih saamah kohtalaisii särkii. Etenkih Pekka rupes nosteleh melkosii vonkalehii. Minuu rupes pikkusen kyllöittäh, kun min onkein ei yletynny tarpehiks pitkälle ja min kalat ol selväst piänenpii kun Pekan. Yleensäkin vel-Pekka tuppas saamah aina minuu enemmän kaloi.

Viimmenä miä alon suutuksissain piiskaah sit vettä siimal ja pahlal. Lopult miä läksin onkih Poukaman rannas olevast ruuhest ja sainkih lohlutukseks yhlen ahvenen. Ahvenet ol siih aikah kovast harvinaisii ja siin miä olin ihlan innoissain.

Samah aikah sinne tulvat Mikkolan pojat Pena, Antsa ja Era. Niilo-setä ol huomannu aamul meitin menon ja sol herättänny pojat ja ehlotannu niille ja rantah menoo. Onkimisest pojat olvatten saannu

ja ihlan tarpehekseh, kun ne ol joutunnu vuarollah Mäkelän vaarin onkkaveriks. Vaaril ol kova hinku päästä onkih ja se ol siäl paatis melkeh koko päivän ja sitvasten pojil ol siint hommast ihlan mitta täys.

Vähäsen aikaa hölötetyäh myä päätettih ottaa soutamiskisa sil ruuhel. Kilpailu men silviisii, että soutajat istuvatten viärekäin siin keskipenkil. Siit kun joku anto luvan pit alkaa soutah omal airoi ikinäpääsyy ja se kummanka puolelle paatti rupes kaartah ol voittaja. Se kumpaka sai sytevämmän alun ol yleensä niskan pääl, kus se ruuh eii hevil takas kääntynny ja peli ol selvä. Viimmenäh olvatten paraht vastakkain ne tais olla Erkki ja Pekka ja ne vääns ihlan totuves pitkän ajan. Sit miä em muista kumpaka sen lopult voitti, miä itte kuitenkin jäin vissih ihlan mulliks.